

7. Стернин И.А.Разграничение прямого и переносного употреблений слова /И.А.Стернин // Семантика и системность языковых единиц. – Новосибирск: Изд-во Новосибирск.ун-та, 1985. С. 47-56.

8. Улуханов И.С.Глаголы на –еть в современном русском языке (о продуктивности и регулярности словообразовательного типа)/ И.С. Улуханов // Развитие словообразования современного русского языка. – М.: Наука, 1966. – С. 127-141.

9. Флоренский П.А. Термин/ П.А.Флоренский // Вопросы языкознания. – 1989. – № 1. – С. 121-133.

10. Фразеологический словарь русского языка / Под ред. А.И. Молоткова. 4-е изд., М.: Рус.яз., 1987. – 543 с.

Рудай А.С.

викладач кафедри соціології та психології

Харківського національного університету внутрішніх справ

НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Професійна діяльність правоохоронців належить до розряду складних професій, які пред'являють високі вимоги до психологічних і психофізіологічних якостей співробітника. Важливим у професійному становленні для майбутніх правоохоронців є знання та вміння, які отримуються під час навчання. Також особливу роль в професійному становленні майбутніх правоохоронців мають особистісні якості та вимога до наявності внутрішнього потенціалу.

Виконання своїх професійних обов'язків у працівників правоохоронних органів пов'язано зі значними нервово-психічними навантаженнями. Тому важливим є особистісний потенціал співробітників і його вміння використовувати власні ресурси.

Психологічні ресурси – це психічні властивості, здатність людини актуалізувати власні психологічні потенціали з метою саморозвитку, саморозкриття у взаєминах та надання підтримки іншим [6].

Проводилися дослідження окремих характеристик особистості працівників правоохоронних органів, що є компонентами психологічної

ресурсності. Вивчалася мотивація, саморегуляція, особливості когнетивної сфери, емоційний стан, професійне вигорання і профдеформація.

Важливою умовою успішної діяльності правоохоронної системи є зацікавлена участь всього особового складу органів та підрозділів внутрішніх справ у підвищенні результативності та якості праці. У зв'язку з цим, ресурсність є необхідним аспектом трудової мотивації правоохоронців [2].

Так як професійна діяльність правоохоронців належить до розряду «складних» професій, що пред'являють дуже високі психологічні та психофізіологічні вимоги до співробітників, їм слід бути готовими до стресів і саме ресурсність самовладання може допомогти їм в цьому.

Низка авторів вивчала окремі психологічні характеристики потенціалу особистості правоохоронця, що можуть бути окреслені як психологічні ресурси.

В.Н. Машков зазначає наявність досліджень психологічних особливостей правоохоронців, предметом яких виступали: рівень когнітивного розвитку, Я-концепція, локус контролю, мотиваційна сфера, здатність надавати і сприймати соціальну підтримку, наявність соціально-підтримуючої мережі та її ефективність, а також психологічні особливості особистості, що забезпечують стресостійкість [11, с. 4-6].

І.Д. Мариновська зазначає, що у науковій літературі широко представлені дослідження емоційно-вольового компоненту особистості службовців ОВС [10, с. 4–8]. М. Калашніковою вивчались процеси саморегуляції співробітників та рівень стретійкості оперативного складу МВС [6, с. 186]. Специфіку локус – контролю та рефлексивності правоохоронців висвітлено у дослідженні С.В. Асямова [1, с. 46-48]. Дослідження Н. Мілорадової та Г. Попової показало, що використання певних способів саморегуляції є вираженням особистісних характеристик працівників правоохоронних органів та залежить від інтернальності або екстернальності особистості [10].

Стан розвитку компонентів конструктивної копінг-поведінки у працівників органів внутрішніх справ висвітлено у роботі М. М. Дідуха [5], предметом дослідженні Т. В. Макоти були особливості долаючої поведінки військовослужбовців із високим рівнем емоційного вигорання [9], П. В. Макаренко вивчав професійні установки як основа психологічної готовності правоохоронців до діяльності в екстремальних ситуаціях [8, с. 109], С. О. Ларіоновим досліджено особливості переживання

працівниками органів внутрішніх справ негативних психічних станів у типових ситуаціях службової діяльності [7].

У дослідженні професійно – важливих якостей правоохоронців А. В. Осінцева та О. В. Гарманова акцентують значущість вивчення самооцінки, самоактуалізації, ідентичності, життєвих сенсів, емоційної врівноваженості, впевненості та лідерства, автономності, відповідальності, цілеспрямованості, рефлексивності, адаптивності та психологічної гнучкості [12, с. 16], розвиток яких, за думкою М. Калашнікової, характеризує рівні психологічних ресурсів особистості [6, с. 55–60]. Н. Г. Іванова також до професійно – важливих якостей відносить такі особистісні якості: впевненість в собі, стресостійкість, цілеспрямованість, наполегливість, рішучість, сміливість, самовладання та ін.. Так, наприклад, впевненість у своїх силах дає можливість правоохоронцю адекватно реагувати на зовнішні чинники, приймати та реалізовувати правильні рішення. При цьому стресостійкість, захист свого фізичного і психічного здоров'я від впливів факторів стресу багато в чому залежить від самої людини, її бажання й уміння користуватися тими або іншими прийомами психічної саморегуляції [3, с. 280].

Л. В. Варвик психологічними передумовами успішної діяльності правоохоронців в екстремальних умовах вважає психологічні чинник, серед яких виділяють мотиваційні, пізнавальні, емоційні та вольові компоненти, які забезпечують раціональність службової діяльності та її успішність [4].

Таким чином, професійна діяльність правоохоронців потребує розвитку та вдосконалення своїх власних ресурсів.

Отже, психологічна ресурсність правоохоронця – це здатність актуалізувати власні психологічні ресурси з метою саморозвитку, саморегуляції у взаєминах та надання професійних послуг. Саме у психологічній ресурсності розкривається автентичність особистості. Особистісна ресурсність правоохоронця виявляється в її умінні бути компетентною у життєвих та професійних питаннях, автономною у прийнятті рішень, самодостатністю у подоланні складних стресових ситуацій, умінні підтримувати та надавати допомогу іншим, умінні бути відповідальною людиною та досягати поставлених цілей, вправно виконувати свої службові обов'язки.

Література

1. Асямов С. В. Профессионально-психологический тренинг сотрудников органов внутренних дел: Учебное пособие / С. В. Ясяков, Ю. С. Пулатов. – Академия МВД Республика Узбекистан, 2000. – 141 с.
2. Барко В. І. Професійний відбір до органів внутрішніх справ: монографія / В. І. Барко. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 296 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология / В. Л. Васильев. – М., 1991. – 137с.
4. Вяткин Б. А. Лекции по психологии интегральной индивидуальности человека / Б. А. Вяткин. – Пермь: Изд-во ПГУ, 2000. –179 с.
5. Дідух М. М. Стан розвитку компонентів конструктивної копінг-поведінки у працівників органів внутрішніх справ / М. М. Дідух // Проблеми сучасної психології. – 2014. – №. 26. – С. 129-143.
6. Калашникова С. А. Личностные ресурсы и психологическое здоровье человека: соотношение содержания понятий / С. А. Калашникова // Гуманитарный вектор. – 2011. – №2(26). – С.185-189.
7. Леонтьев Д.А. Рефлексия как предпосылка самодетерминации / Д. А. Леонтьев // Психология человека в современном мире, М.: Изд-во ИП РАН, 2009. -Т. 2. -. С. 40–49.
8. Макаренко П. В. Професійні установки як основа психологічної готовності правоохоронців до діяльності в екстремальних ситуаціях / П. В. Макаренко // Право і Безпека. – 2015. – №. 1. – С. 109-113.
9. Макота Т. В. Особливості долаючої поведінки військовослужбовців із високим рівнем емоційного вигорання / Т. В. Макота // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. – 2011. – №. 1. – С. 94-106.
10. Мариновская И. Д. Психология и педагогика в правоохранительной деятельности: Учеб. пособие / И. Д. Мариновская, С.Н. Тихомиров, В.Л. Цветков. – М.: Щит-М, 2005. – 238 с.
11. Машков В. Н. Методологические и эмпирические основания прикладной дифференциальной психологии / В. Н. Машков. – СПб., 1996.– 20 с.
12. Орбан-Лембрик Л. Е. Юридична психологія: курс лекцій / Л. Е. Орбан-Лембрик, В. В. Кошинець. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2005. – 316 с.